

Municipalizácia, volebný systém a možnosti participácie v miestnej samospráve na Slovensku | 2014

V novembri nás čakajú v poradí už siedme slobodné komunálne voľby po roku 1989. Volebné komisie v týchto dňoch rozhodujú o registrácii desiatok tisíc kandidátov, ktorí majú záujem uchádzať sa o viac než 21 000 postov poslancov a vyše 2 900 pozícií starostov a primátorov. Využívame túto príležitosť na otvorenie diskusie o návrhoch na systémové zmeny, ktoré naša samospráva potrebuje.

Prešlo desať rokov od realizácie významnej etapy decentralizácie štátu. Obyvatelia obcí a vyšších územných celkov získali mnohé právomoci a zodpovednosť za rozvoj nimi spravovaného územia a tým aj spoluzodpovednosť za kvalitu života v štáte ako celku. Od toho, ako sa stavajú k územiu, na ktorého správu majú vplyv, akých si volia predstaviteľov, významne závisí kvalita služieb a prosperita ich obce, mesta, regiónu. Jedným z aktuálnych trendov postupujúcej globalizácie je i relokalizácia a súvisiaca potreba posilnenia postavenia regiónov a miest.

Proces decentralizácie sme už v čase prípravy stratégie jej realizácie na Slovensku označili ako „nekonečný príbeh“. Vonkajšie, ale aj vnútorné rámcové podmienky pre spravovanie územia, ale aj pre jeho rozvoj, sa neustále menia a vyžadujú si okrem iných reakcií aj inštitucionálne zmeny, o ktorých treba diskutovať.

Komunálne výskumné a poradenské centrum, n. o. chce prispieť do tejto diskusie aj štúdiou [Municipalizácia, volebný systém a možnosti participácie v miestnej samospráve na Slovensku](#) [1], ktorej autormi sú Peter Spáč a Dušan Sloboda. „Sme presvedčení, že jedinou správnu cestou je pokračovanie decentralizácie, ale k tomu je nevyhnutné uskutočniť viaceré rozhodnutia a zmeny. Považujeme preto za potrebné komplexne posúdiť súčasný stav a pokúsiť sa povedať ako ďalej,“ objasňuje riaditeľ centra Viktor Nižňanský.

„Regionálna samospráva na Slovensku dnes pôsobí v rámci územného a správneho členenia, ktoré nenadväzuje na žiadne z minulých administratívnych rozdelení. Problémy a neefektívnu správu vecí verejných na miestnej úrovni samosprávy spôsobuje rozdrobenosť sídelnej štruktúry, výsledkom ktorej je viac než 2900 samosprávnych celkov,“ uvádza v štúdii analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika Dušan Sloboda. Čaká sa na municipalizáciu (zlučovanie obcí), na ktorú však chýba politická vôľa a odvaha. Bez uskutočnenia komunálnej reformy, nadväzujúcej na neustále prebiehajúci a prehľbujúci sa proces decentralizácie a bez zmeny súčasného neprirodeného rozdelenia krajiny na úrovni krajov, nemožno považovať proces decentralizácie a reformy verejnej správy za ukončený.

V štúdii je okrem iných prezentovaný je i návrh na úpravu systému pre voľby starostov a primátorov, ktorý spočíva v tzv. alternatívnom hlasovaní, známom najmä z Austrálie. Jeho logika je veľmi jednoduchá. „Kandidáti sú, presne ako v našich komunálnych voľbách, uvedení na spoločnom hárku. Rozdiel oproti nášmu systému je v tom, že voliči nedávajú hlas iba jednej osobe, ale k nominantom pripisujú poradové čísla podľa svojich preferencií. Tomu, koho víťazstvo si želajú najviac, udelia číslo jedna, menej preferovanému kandidátovi dajú číslo dva, a tak ďalej,“ približuje návrh Peter Spáč, politológ Masarykovej univerzity v Brne. „Spočítavanie hlasov je taktiež

jednoduché. Ako prvé sa zrátajú jednotkové hlasy a zistí sa, či niektorý kandidát presiahol 50% hlasov. Ak áno, je zvolený. V opačnom prípade sa vyradí nominant s najmenším počtom hlasov a jeho lístky sa podľa nižších preferencií rozdelia medzi ostatných. Takto sa postupuje, až kým niektorý z kandidátov dosiahne potrebnú nadpolovičnú väčšinu hlasov,“ uzatvára popis návrhu jeho autor. Presun hlasov od vyradených kandidátov tiež zaručuje, že víťaz bude relatívne prijateľným pre väčšinu voličov, čo pomáha umiernenejším politikom pred radikálmi. Ďalšou výhodou návrhu je, že prináša vyššiu legitimitu zvolenému starostovi, a to bez potreby realizovať druhé kolo volieb.

V ďalšej časti štúdie prezentujeme odpovede na otázky, ako by mohol vyzerat' volebný systém pre Slovensko po municipalizácii, ale tiež, ako a kde zmenit' jestvujúci systém pre obdobie, kým nedôjde ku komunálnej reforme. Venujeme sa tiež možnostiam participácie občanov a tomu, ako v súčasnej legislatíve dané možnosti využívajú či nevyužívajú občania našich obcí a miest.

Viktor Nižňanský

riaditeľ

Komunálne výskumné a poradenské centrum, Piešťany

Peter Spáč

politológ

Masarykova univerzita, Brno

Dušan Sloboda

analytik

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava

Dokument na stiahnutie: Príloha

 [studia_spac-sloboda_2014.pdf](#) [2]

Veľkosť

2.34 MB